

ingediend op **1714** (2022-2023) – Nr. 1
23 mei 2023 (2022-2023)

Voorstel van resolutie

van Celia Groothedde, Elisabeth Meuleman, Johan Danen,
Mieke Schauvliege, Ann De Martelaer en An Moerenhout

over de aanpak van menstruatiearmoede op school

TOELICHTING

Inleiding

Menstruatiearmoede is een wereldwijd probleem. Meer dan een op de acht leerlingen in de Vlaamse Gemeenschap komt regelmatig geld te kort om menstruatieproducten te kopen. Van de leerlingen in armoede gaat het zelfs om meer dan 45 procent. Bijna een op de vijf meisjes kan geen geschikte producten aanschaffen of moet elke maand improviseren om menstruatiebloed op te vangen. Dat zorgt voor een maandelijks terugkerende uitdaging en stressfactor. Het gebrek aan menstruatieproducten zorgt ervoor dat die leerlingen gezondheidsrisico's lopen en soms lessen missen.

Menstruatiearmoede is ingebed in een culturele context van menstruatieschaamte: schaamte voor het gebrek aan geld en schaamte voor ongecontroleerd bloedverlies. Dat wordt ook wel het dubbele taboe van menstruatie genoemd. Dat dubbele taboe zorgt ervoor dat menstruatiearmoede onzichtbaar blijft en dus hardnekkig is.

Menstruatiearmoede bestaat uit de drie volgende aspecten, waarvan het eerste aspect sterk belicht wordt in het maatschappelijke debat, terwijl de andere twee fundamenteel onderbelicht zijn:

- 1° toegang tot menstruatieproducten;
- 2° toegang tot een goede en veilige infrastructuur;
- 3° kennis over menstruatie.

Dit voorstel van resolutie gaat dieper in op die drie aspecten.

1. Menstruatieproducten

Menstruatieproducten zijn basisproducten die leerlingen ook op school nodig hebben. Als de Vlaamse Regering in alle scholen in Vlaanderen gratis menstruatieproducten ter beschikking zou stellen, zou dat ervoor zorgen dat leerlingen niet langer school hoeven te missen omdat ze menstrueren. De indieners van dit voorstel van resolutie vragen de Vlaamse Regering om gratis menstruatieproducten ter beschikking te stellen op school. Dat zou ervoor zorgen dat leerlingen in menstruatiearmoede geen onnodige schoolachterstand oplopen en zou bovendien stigmatisering tegengaan. Menstrueren is een normale lichaamsfunctie en zou dus niet voor schaamte mogen zorgen: leerlingen moeten ook tijdens hun menstruatie in alle rust naar school kunnen gaan.

De indieners van dit voorstel van resolutie pleiten ervoor om het gratis ter beschikking stellen van menstruatieproducten vanuit de Vlaamse Gemeenschap te realiseren, in samenspraak en na overleg met de onderwijskoepels en de armoedeorganisaties. De indieners van dit voorstel van resolutie stellen voor om ook duurzame producten te gebruiken voor eenieder die dat haalbaar, gewenst en prettig vindt. Op die manier bereikt dit voorstel leerlingen in alle gemeenten en steden, en in alle scholen van de Vlaamse Gemeenschap, en creëert de Vlaamse Regering een uniforme aanpak. Zo treedt er geen discriminatie op tussen leerlingen die op de ene school wel en op de andere school geen menstruatieproducten gratis kunnen krijgen.

Door die producten ter beschikking te stellen aan alle leerlingen, is er een grotere garantie dat iedereen in armoede wordt bereikt. Armoede is zeer vaak onzichtbaar. Andere landen kiezen ervoor om de producten in automaten ter beschikking te stellen. Om de extra kosten van het installeren van automaten te vermijden, kiezen de indieners van dit voorstel van resolutie ervoor om de producten gratis in containers ter beschikking te stellen. Daardoor wordt het voorstel betaalbaarder.

Met die actie zou Vlaanderen zich scharen achter een aantal landen die deze progressieve stap al eerder hebben gezet, zoals Engeland, Schotland en Australië.

Zowel feministische organisaties en armoedeorganisaties als pleitbezorgers van kinderrechten zoals de kinderrechtencommissaris zijn voorstander van het aanbieden van gratis menstruatieproducten.

2. Infrastructuur

Om de strijd tegen menstruatiearmoede aan te gaan, is het belangrijk dat meisjes niet alleen toegang hebben tot de menstruatieproducten waar ze zich het prettigst bij voelen. Het is ook belangrijk dat ze toegang hebben tot goede, hygiënische infrastructuur met proper stromend water. Het komt soms voor dat de toiletruimtes op scholen niet proper genoeg zijn en niet voldoende zijn uitgerust zodat meisjes in alle rust menstruatieproducten kunnen wisselen, hun handen kunnen wassen en hun gebruikte producten in een vuilnisbakje kunnen weggooien.

3. Kennis

Het is niet alleen belangrijk dat leerlingen gebruik kunnen maken van gratis menstruatieproducten, het is ook belangrijk dat ze voldoende informatie krijgen en kennis hebben over reproductieve gezondheid. Tot op heden kennen meisjes hun eigen lichaam nog onvoldoende en menstruatie is daar een belangrijk onderdeel van. Meisjes hebben recht op een adequate kennis over de werking van hun lichaam. Het is ook via sensibilisering dat de cultuur van menstruatieschaamte wordt verminderd, waardoor taboes en stigma's kunnen worden tegengegaan.

Juiste en voldoende kennis over reproductieve gezondheid kan voorts helpen om andere problemen, zoals de laattijdige diagnose van endometriose, te verminderen. Endometriose treft een op de tien vrouwen, maar toch duurt het in Vlaanderen gemiddeld zeven à acht jaar voor ze de juiste diagnose krijgen. Kennis over wat een (normale) menstruatie inhoudt, kan ertoe bijdragen dat meisjes tijdig hulp zoeken en de juiste zorg krijgen.

Daarom stellen de indieners van dit voorstel van resolutie voor om in scholen een grootschalige sensibiliseringscampagne over menstruatie te organiseren in samenwerking met de koepels en Sensoa. Daarbij is het bovendien van belang dat er ook in de lessen relationele en seksuele vorming meer aandacht aan wordt geschonken. Ook vragen de indieners van dit voorstel van resolutie om betrouwbare en toegankelijke informatie over menstruatie(armoede) en seksuele reproductieve gezondheid op een laagdrempelige manier beschikbaar te stellen voor de scholen.

Celia GROOTHEDDE
Elisabeth MEULEMAN
Johan DANEN
Mieke SCHAUVLIEGE
Ann DE MARTELAER
An MOERENHOUT

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
  - 1° het feit dat menstruatiearmoede een wereldwijd probleem is, dat ook in de Vlaamse Gemeenschap naar schatting 45 procent van de leerlingen in armoede treft;
  - 2° de vaststelling dat menstruatiearmoede leerlingen zowel financieel als medisch en sociaal treft, en schoolachterstand veroorzaakt door schoolabsenteïsme bij gebrek aan aangepaste menstruatieproducten;
  - 3° het feit dat feministische organisaties, armoedeorganisaties en bepleiters van kinder- en jongerenrechten voorstander zijn van het gratis aanbieden van menstruatieproducten, en de vaststelling dat steeds meer regio's en landen het probleem van menstruatiearmoede onder ogen zien en menstruatieproducten ter beschikking stellen;
  - 4° de belangstelling en vraag van vele directies en leerlingenraden om de problematiek aan te pakken en daarvoor ondersteuning te krijgen van de Vlaamse Gemeenschap;
  - 5° het probleem dat (menstruatie)armoede vaak onzichtbaar is, wat door de energie- en inflatiecrisis nog erger is geworden en de vaststelling dat het gebrek aan aangepaste producten de (kans)armoede van leerlingen sterk vergroot;
  - 6° de vaststelling in een bevraging van de Vlaamse Scholierenkoepel bij zo'n elfduizend scholieren dat negen op de tien scholieren vinden dat menstruatiearmoede op school moet worden aangepakt;
  - 7° de negatieve impact van menstruatiearmoede en schoolabsenteïsme op het mentale welzijn van meisjes;
- overwegende dat:
  - 1° het aanbieden van gratis menstruatieproducten niet alleen hordes wegneemt en ten goede komt aan de financiële situatie van gezinnen en jongeren, maar ook de sociale en medische situatie van leerlingen verbetert en schoolabsenteïsme door menstruatiearmoede vermijdt;
  - 2° er nog steeds een groot taboe rust op menstruatie bij leerlingen in Vlaanderen, en sensibilisering en goede kennis noodzakelijk zijn om dat taboe weg te werken;
  - 3° menstruatiearmoede in Vlaanderen onzichtbaar maar reëel is, en in de scholen op een laagdrempelige manier kan worden opgelost;
- vraagt aan de Vlaamse Regering om:
  - 1° in dialoog te gaan met de onderwijskoepels, onderwijsnetten en armoedeorganisaties om te bepalen hoe menstruatiearmoede op school structureel kan worden bestreden. Dat moet voor alle pijlers worden aangepakt, zowel door een betere toegang tot menstruatieproducten, toegang tot toereikende en propere infrastructuur, kennis over menstruatie en toegang tot de noodzakelijk zorg. De scholen en organisaties die daar al mee aan de slag zijn, moeten de mogelijkheid krijgen om best practices uit te wisselen en van elkaar te leren;
  - 2° in dialoog te gaan met de onderwijskoepels, onderwijsnetten en armoedeorganisaties om een kader uit te werken voor een hygiënische en toegankelijke infrastructuur om menstruatiearmoede tegen te gaan;
  - 3° ervoor te zorgen dat duurzame producten worden aangeboden die de leerlingen desgewenst kunnen gebruiken, altijd rekening houdend met hun keuzevrijheid. Duurzame menstruatieproducten kunnen dus gekozen worden als het voor de leerlingen haalbaar, en door hen prettig en gewenst wordt bevonden;

- 4° in overleg met de onderwijskoepels en onderwijsnetten samen met armoedeorganisaties proefprojecten op te starten rond het gratis aanbieden van menstruatieproducten en daaraan ook een sensibiliseringsactie te koppelen om de kennis over menstruatie te vergroten en af te rekenen met het taboe op menstruatie op school. Daarnaast moet ook worden ingezet op hygiënische en toereikende infrastructuur, en moet de mogelijkheid worden gecreëerd om goede praktijken te delen;
- 5° in dialoog en na overleg met de onderwijskoepels, onderwijsnetten en armoedeorganisaties te overwegen om die proefprojecten, nadat ze geëvalueerd zijn, verder uit te rollen en in de hele Vlaamse Gemeenschap gratis menstruatieproducten ter beschikking te stellen in scholen;
- 6° een grote sensibiliseringsactie te organiseren in samenwerking met de koepels, armoedeorganisaties en Sensoa om het dubbele taboe op menstruatieschaamte te verminderen op school en de kennis over menstruatie in het kader van seksuele reproductieve gezondheid in het algemeen te verbeteren;
- 7° in de eindtermen over relationele en seksuele vorming meer in te zetten op het doorbreken van stigma's en taboes op menstruatiearmoede en -schaamte, seksuele reproductieve gezondheid en wat een normale menstruatie inhoudt, om de diagnose en behandeling van bijvoorbeeld endometriose te verbeteren en te versnellen;
- 8° laagdrempelige en betrouwbare informatie over menstruatie(armoede) en seksuele reproductieve gezondheid beschikbaar te stellen voor scholen, leerlingen en leerkrachten.

Celia GROOTHEDDE
Elisabeth MEULEMAN
Johan DANEN
Mieke SCHAUVLIEGE
Ann DE MARTELAER
An MOERENHOUT